

2. Міністерство економіки України. Статистичні дані. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

Хома В. Я.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ОП «Економіка»
ПВНЗ «Європейський університет» (м. Київ)

ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Вступ. У сучасних умовах господарювання дослідження економічної ефективності функціонування підприємств набуває особливого значення, адже діяльність всіх підприємств спрямована не лише на задоволення потреб споживачів, але й на досягнення максимальних результатів роботи за умови мінімізації витрат, зокрема зниження собівартості продукції та необґрунтованих витрат ресурсів. Не менш важливим питанням є вибір оптимальної системи показників, яка б дала змогу максимально точно та всебічно оцінити ефективність функціонування підприємств.

Мета дослідження – аналіз основних методик оцінювання економічної ефективності.

Основна частина. Економічна ефективність відображає кінцевий результат від сукупних вкладень живої праці та засобів виробництва. Взагалі поняття ефективності визначається законом економії робочого часу, що є основою багатства та мірилом витрат, необхідних для його нагромадження та використання суспільством [1]. У науковій літературі існують різні визначення поняття «економічна ефективність», які наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – Сутність поняття «економічна ефективність» [4, с. 36]

Автор	Визначення
В. Андрійчук	Відношення отримуваних результатів виробництва, тобто продукції та матеріальних послуг, до витрат праці та засобів виробництва.
Р. Макміллан	Виробництво найкращої або оптимальної комбінації продукції на основі використання найбільш ефективної комбінації ресурсів.
О. Слюсаренко	Найважливіший показник результативності діяльності підприємства, який є зіставленням результатів цієї діяльності з витратами на її здійснення, а також визначається відношенням результатів до витрат
Н. Савенко	Результат виробничої діяльності, що виражається у вигляді співвідношення підсумків господарської діяльності та витрат ресурсів

До економічної ефективності підприємства частіше за все відносять прибутковість, економічне положення на ринку, інноваційність виробництва, якість товарів. З огляду на те, що діяльність підприємства є багатогранною та складною, всі критерії оцінювання пов'язані між собою, як і процеси виробництва. Показ-

ники, що відображають стан вищевказаних складників, допомагають визначити кількісну характеристику явища та дають змогу оцінити його стан і динаміку [5].

Спробу систематизувати наявні методи вимірювання ефективності виробництва зробив Д. С. Сінк. Він розглядає економічну ефективність діяльності підприємства як один зі складників ширшого поняття «результативність». Науковець не висловлює чіткого визначення категорії, яка є іменованою результативністю, але дає зрозуміти, що вона відображає не який-небудь частковий аспект, а сукупний результат функціонування системи і накопичений нею потенціал подальшого розвитку. Категорію «продуктивність» (вона найближча до терміна «ефективність» у нашому розумінні) Д. С. Сінк визначає як «відношення між продукцією, яка вироблена системою, і витратами на виробництво цієї продукції» [3, с. 41].

Аналізуючи праці вітчизняних та зарубіжних науковців, зазначимо, що питання щодо підвищення економічної ефективності виробництва та вибору системи показників для аналізу комплексно досліджені. Далі розглянемо систему агрегованих показників для оцінення економічної ефективності результативності підприємства, яка зображена в табл. 2.

Таблиця 2 – Основні агреговані показники комплексного оцінювання економічної ефективності підприємств [2]

Види показників	Показники
Показники процесів (Process measures)	– витрати на 1 грн виробленої та реалізованої продукції; – строк погашення дебіторської заборгованості (днів); – строк погашення кредиторської заборгованості (днів); – коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості; – коефіцієнт погашення кредиторської заборгованості; – коефіцієнти ліквідності; – коефіцієнт оборотності запасів; – коефіцієнт оборотності основних засобів; – фондвіддача; – коефіцієнт маневрування власного капіталу; – коефіцієнт оборотності власного капіталу
Показники результатів (Output measures)	– дохід (виторг) від реалізації продукції; – валовий дохід
Показники кінцевих ефектів та ефективності (Outcome measures)	– чистий дохід (збиток); – рентабельність продукції; – рентабельність продажу
Показники впливу (Impact measures)	– сума коштів, яка зекономлена протягом усього виробничого циклу; – рівень задоволеності потреб у продукції споживачів

До показників процесів віднесено: витрати на 1 грн виробленої та реалізованої продукції; строк погашення дебіторської заборгованості (днів); строк погашення кредиторської заборгованості (днів); коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості; коефіцієнт погашення кредиторської заборгованості; коефіцієнти ліквідності; коефіцієнт оборотності запасів; коефіцієнт оборотності основних за-

собів; фондівдача; коефіцієнт маневрування власного капіталу; коефіцієнт оборотності власного капіталу.

До показників результатів віднесено: дохід (виторг) від реалізації продукції; валовий дохід.

Показники кінцевих ефектів та ефективності: чистий дохід (збиток); рентабельність продукції; рентабельність продажу.

Показники впливу обумовлюються: сумою коштів, яка зекономлена протягом усього виробничого циклу; рівнем задоволеності потреб у продукції споживачів.

Для того, щоб у повному обсязі провести аналіз оцінювання економічної ефективності підприємства, необхідно розглядати систему показників загалом. Показники, які характеризують підприємство, необхідно аналізувати в динаміці, оптимальним періодом для порівняння показників вважається проміжок часу в 3–5 років, оскільки чітко відстежити ту або іншу динаміку можна саме за цей період, виявивши при цьому певні закономірності, на основі яких сформулювати план дій щодо усунення наявних відхилень.

Висновки. У сучасних умовах під час використання цих методів вимірювання економічної ефективності діяльності підприємств у процесі управління ефективністю основною проблемою залишається забезпечення єдності в підході до формування даних для показників ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білецька К. Сутність категорії «Економічна ефективність виробництва». *Вісник ХНТУСГ*. 2014. Вип. 150. С. 74–81.
2. Кудренко Н. Теоретико-методичні підходи до оцінювання економічної ефективності функціонування підприємств. *Економіка*. 2014. № 24. С. 61–67.
3. Навольська Н. В. Оцінювання та забезпечення економічної ефективності діяльності підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01; Тернопільський держ. економічний ун-т. 2006. 192 с.
4. Петков О. І. Методичні підходи до оцінювання економічної ефективності підприємств харчової галузі України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 42. С. 35–39.
5. Пилипенко С. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. Вип. 10. С. 452–456.

Панчишин М. А.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ОП «Економіка»

ПВНЗ «Європейський університет» (м. Київ)

ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вступ. Розглядаючи інноваційний потенціал підприємства як спроможність підприємства здійснювати інноваційну діяльність, яка характеризується системою ресурсів, необхідних для її здійснення, відповідно до чого виділено наступні склад-